

Asia: VN/25636/2023

Väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi; työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne sähköjärjestelmän käyttövarmuutta turvaavia toimia koskevista ehdotuksista (18 luvun 5 a §)

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua vesilain ja Energiavirastosta (EV) annetun lain muutoksia koskevista luonnoksista (jäljempänä ”vesilakiluonnos” ja ”EV-lakiluonnos”).

Lakiluonnoksen 5 a § mukaan ”Lupa- ja valvontavirasto voi sähköjärjestelmän käyttövarmuuden turvaamiseksi määrätä hankkeesta vastaavan sähköjärjestelmän häiriötilanteessa poikkeamaan väliaikaisesti vesivoimalaitoksen tai säännöstelyä koskevaan lupaan sisältyvistä juoksutusta ja vedenkorkeutta koskevista määräyksistä ja antaa muita tarpeellisia määräyksiä. Päätös voi olla voimassa enintään kuusi vuotta.”

Kuntaliitto huomauttaa, että väliaikainen poikkeamislupa voi olla voimassa varsin pitkään, jopa kuusi vuotta, minkä lisäksi on mahdollista hakea vielä optioksi toinen kuusivuotisjakso. Lupa tarkoittaa käytännössä esimerkiksi veden pinnan korkeuden muutoksia, jotka voivat olla varsin laajoja ja kohdistua yhden tai useamman kunnan alueelle. Muutoksilla voi olla pitkäkestoista vaikutusta vesialueiden virkistyskäyttöön sekä muuhun maankäyttöön kunnassa, esimerkkinä uimarannat, venesatamat ja pintavedenottamot.

Päätöstä valmisteltaessa olisi vaikutusten arvioimiseksi järkevää hyödyntää paikallista olosuhdetietoa, jota on parhaiten saatavilla kunnista. Kuntaliitto ehdottaa, että ennen päätöksen tekemistä olisi aina kuultava valmisteltavien juoksutus- ja vedenkorkeusmuutosten vaikutusalueen kuntia paikallisten olosuhteiden ja vaikutusten selvittämiseksi. Kiireellisissä tilanteissa poikkeamislupa voitaisiin kuitenkin myöntää tilanteen edellyttämällä aikataululla, mutta tällöin päätöksen voimassaoloaika ja muu tarkempi sisältö päätettäisiin vasta kunnan (tai kuntien)

kuulemisten jälkeen. Päätöksen pitää myös olla peruttavissa, jos siitä aiheutuvat haitat niin edellyttävät.

2. Lausuntonne sähköjärjestelmän käyttövarmuutta turvaavien toimien menettelyä ja viranomaisjärjestelmää koskevista ehdotuksista (18 luvun 5 b §)

-

3. Lausuntonne Energiaviraston tiedonsaantioikeutta koskevista ehdotuksista (18 luvun 5 c §)

EV-lakiluonnokseen Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

4. Lausuntonne sähköjärjestelmän käyttövarmuutta turvaavista toimista johtuvien edunmenetysten korvaamista koskevista ehdotuksista (18 luvun 6 a §)

-

5. Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan ja onko ehdotuksilla muita kuin mietinnössä tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

Perusteluosan vaikutusarvioissa (kohta 4.3.1.5) todetaan kuntien huolehtivan ”monista sähköriippuvaisista perusinfrastruktuuriin ja -palveluihin kuuluvista toiminnoista, kuten vedenjakelusta, viemäröinnistä, lämmityksestä, liikennejärjestelmistä, koulutuksesta ja erilaisista hyvinvointipalveluista. Kuntien viranomaisten tieto- ja viestintäjärjestelmät ovat niin ikään riippuvaisia sähköstä.

Kuntaliitto yhtyy perusteluosan arvioon siitä, jonka mukaan ”ehdotukset hyödyttävät välillisesti kuntia sikäli, kun ehdotuksilla turvattava sähköjärjestelmän käyttövarmuus hyödyttää myös kuntia ja mahdollistaa niille kuuluvien tehtävien hoitamisen.” Sähkön toimitus- ja huoltovarmuuden kriittisyyden vuoksi Kuntaliitto suosittelee selvittämään myös muita kysynnän hallinnan (esimerkiksi datakeskusten sähkönkulutus) lainsäädännöllisiä keinoja energiasiirtymän toteuttamiseksi hallitusti.

6. Lausuntonne vesivoiman tilapäisiä lisäämismahdollisuuksia ja sen vaikutuksia koskevan, päätösmenettelyä edeltävän selvityksen tarpeellisuudesta ja toteutuksesta

-

7. Muut huomionne ehdotuksesta

Kuntaliitto toteaa yleisesti säävarman, joustavan ja päästöttömän energian-tuotantokapasiteetin määrän olevan nykyään tarpeeseen nähden liian pientä. Luultavasti ongelma säilyy vielä ensi vuosikymmenen puolella. Samaan aikaan sähkönkulutuksen ennustetaan kasvavan huomattavasti energiasiirtymän edetessä. Sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapainon säilyttämiseksi on otettu ja otetaan enenevässä määrin käyttöön erilaisia kysynnän hallintaan ja sähkön varastointiin liittyviä keinoja, mutta ne eivät välttämättä riitä. Vesivoima on toimiva säätövoimatyyppi, jonka käyttömahdollisuudet ovat kuitenkin sidoksissa laitoksen lupaehtoihin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pirjo Sirén

Johtaja

Vesa Peltola

Erityisasiantuntija

Peltola Vesa

Suomen Kuntaliitto ry. - Yhdyskunta ja ympäristö